

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Ірини Геннадіївни Бухтіярової
на дисертацію Олександра Сергійовича Форостяна на тему
«Адміністративно-правове регулювання діяльності Національної
поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану»,
представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної
академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 081 – Право

Актуальність теми дослідження. Національна безпека є однією з основних функцій сучасної держави, що забезпечує стабільний розвиток суспільства, захист державного суверенітету та цілісності країни. В умовах зростання глобальних викликів, пов'язаних з економічними, екологічними, інформаційними та військовими загрозами, питання національної безпеки України набуває стратегічного значення. Державне управління у сфері безпеки виступає важливим механізмом у забезпеченні національної безпеки, оскільки саме через управлінські інструменти держава має можливість координувати діяльність органів державної влади, громадських та приватних інституцій у сфері безпеки, формуючи ефективну систему реагування на внутрішні та зовнішні загрози. Національна поліція є одним із органів управління у сфері безпеки.

Необхідність забезпечення безпеки та правопорядку в умовах підвищеної загрози для державної безпеки та громадського порядку постає ключовим завданням для державних органів, зокрема для Національної поліції. Правовий режим воєнного стану вимагає від Національної поліції адаптації до нових викликів, зокрема зростання криміногенної ситуації, необхідності швидкого реагування на надзвичайні ситуації, і водночас дотримання прав і свобод громадян. У сучасних умовах Національна поліція не тільки виконує традиційні функції забезпечення громадського порядку, але й активно залучається до завдань, пов'язаних із забезпеченням функціонування військової адміністрації, охорони критичної інфраструктури, евакуації цивільного населення, підтримки громадської безпеки в умовах загрози ракетних обстрілів та інших військових дій.

З огляду на це, обрана О.С. Форостяним тема дисертаційного дослідження

«Адміністративно-правове регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану» є досить актуальною, оскільки присвячена важливим питанням сьогодення адміністративно - правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану, який запроваджений в Україні з лютого 2022 року. Крім того, варто додати, що представлена на рецензування тема, незважаючи на її актуальність, недостатньо опрацьована вітчизняними науковцями, в тому числі на рівні дисертаційних досліджень. Таким чином, дисертація О.С. Форостяна є одним з перших комплексних адміністративно-правових досліджень з питань адміністративно-правове регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Науковий рівень і публікації здобувача на підставі аналізу та порівняння між собою за змістами є взаємовідповідними та відображають зміст і сутність однієї наукової проблематики, що безперечно свідчить про глибоке й ґрунтовне опрацювання теми, її об'єкта й предмета. Вступ характеризується високим рівнем аргументації щодо необхідності опрацювання основних структурних елементів дисертації, вказується їх взаємопов'язаність та компліментарність одне відносно одного, аналіз змісту, висновків до кожного розділу та загальних висновків до роботи свідчить про правильність вибору інструментарію наукового дослідження, його влучність та можливість викладу шляхів розв'язання основних проблем саме завдяки високому науковому рівню відповідної дисертаційної праці.

Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковано в п'яти наукових статтях, чотири із яких опубліковані в виданнях включених до категорії «Б», одна в зарубіжному науковому періодичному виданні та п'яти тез доповідей і наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Низка положень, висновків, пропозицій і рекомендацій, що викладені в дисертаційному дослідженні О.С. Форостяна, отримано вперше

або суттєво вдосконалено. Вони мають достатній ступінь наукової новизни. Наукова новизна отриманих результатів впливає з актуальності теми дослідження. Вона полягає також у тому, що сама кваліфікаційна наукова праця присвячена актуальним і малодослідженим питанням адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Так, здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання наукового завдання, що полягає у виробленні адміністративно-правових засад правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану, а також розроблено на цій основі пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства та практики його застосування.

Вперше визначено сутність адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану, уточнено його напрями, сформульовано науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення. Запропоновано розв'язання проблеми в контексті адаптації норм вітчизняного законодавства до європейського з метою підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Автором сформовано, наукові напрацювання, згідно з якими коло нормативно-правового регулювання адміністративно-правового статусу Національної поліції України, зокрема в умовах дії правового режиму воєнного стану, має охоплювати також процеси підготовки поліцейських, які під час здобуття освіти зобов'язані вивчати ті чи інші норми, пов'язані з дією правового режиму воєнного стану на території України та ймовірними правовими наслідками його введення, а також мати виключну компетенцію у сфері подальшого (післявоєнного) прогнозування тих чи інших криміногенних факторів у суспільстві, що власне входить до структури здобуття юридичної професії чи професії у сфері правоохоронної діяльності. У роботі обґрунтовано нагальну потребу в удосконаленні організаційного та структурно-функціонального аспектів діяльності Національної поліції України крізь призму викликів воєнної агресії та активних

євроінтеграційних прагнень, що співмірно впливають на внутрішньодержавну безпекову політику.

У дисертаційному дослідженні сформульовано низку положень, що мають важливе значення для науки адміністративного права та діяльності органів Національної поліції України.

Таким чином, дисертаційне дослідження О.С. Форостяна здійснене на високому теоретичному та методологічному рівнях. Висновки, положення, рекомендації та пропозиції дисертації, відповідають вимогам Положення на здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими та логічними, мають достатній ступінь наукової новизни і практичне значення.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість положень, висновків, рекомендацій і пропозицій дисертаційного дослідження О.С. Форостяна не викликають жодних сумнівів. Вони логічно слідують із тексту дисертаційного дослідження та базуються на власних судженнях автора, зібраних матеріалах, їх аналізі та узагальненні. Пропозиції, запропоновані дисертантом, стосовно вдосконалення чинного адміністративного законодавства України щодо регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану мають важливе теоретичне та практичне значення.

Тема дисертації ґрунтується на Плані дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756-р), Національній стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Цілях сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, що затверджена постановою загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 р. № 12-21; відповідає тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України № 454/2020).

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння

здобувачем методологією наукової діяльності. Результати наукового пошуку, що виносяться на захист, отримані завдяки застосуванню комплексу загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема діалектичний, історико-правовий, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, структурно-логічний, статистичний та документального аналізу, моделювання тощо.

Методологічну основу дисертаційної праці складають класичні та сучасні концепції становлення та розвитку адміністративного права на основі вчень зарубіжних та вітчизняних науковців.

Автор зазначає, що обрана методологія й відповідний концептуальний підхід, з урахуванням окреслених завдань і мети дослідження, амбітних цілей щодо розв'язання основних наукових завдань дозволили фундаментально підійти до питання тлумачення загальноправових і спеціальних категорій, окреслити всі необхідні елементи юридичних явищ і підкреслити не лише актуальність відповідної теми та виокремити й загострити увагу читача на найбільш проблемних питаннях, а й запропонувати ймовірні шляхи їх розв'язання найбільш ефективними інструментами.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Теоретичне значення положень дисертаційного дослідження полягає в тому, що воно містить новітні визначення основних понять, термінів і явищ, що безпосередньо стосуються діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану, не лише на локальному прикладному рівні, а й з огляду на необхідність подальшого вдосконалення відповідних положень в межах науки адміністративного права.

Сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, висновки, рекомендації та пропозиції впроваджено та може бути використано в:

– *законодавчій діяльності* шляхом імплементації положень дисертаційного дослідження до вже чинних законів України та надання пропозицій до законопроектів у сфері адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану;

– *науково-дослідній діяльності* – для розширення меж теоретичного осмислення питань забезпечення діяльності Національної поліції України;

– *освітньому процесі* – під час планування навчального процесу, можливого розроблення спеціальних курсів, написання підручників, навчальних посібників, практикумів, оглядів статистики, різноманітних енциклопедичних видань та інших друкованих навчальних публікацій з питань діяльності Національної поліції України, зокрема в умовах дії правового режиму воєнного стану;

– *у практичній діяльності* – для підвищення ефективності діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація написана українською мовою, відповідає вимогам, що висувуються до підготовки такого виду робіт. Складається з анотації, вступу, трьох розділів, що охоплюють сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 198 сторінок, з них основного тексту – 156 сторінок. Список використаних джерел розміщено на 23 сторінках і налічує 185 найменувань.

Анотація у стислій формі містить основні тези дисертаційного дослідження, викладена українською та англійською мовами.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції в умовах дії правового режиму воєнного стану» складається з трьох підрозділів:

Підрозділ 1.1. «Правова природа адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану», присвячено дослідженню правової природи, яка походить із принципів і засад регулювання діяльності будь-якого органу державної влади, що зобов'язаний діяти виключно в межах і у спосіб прямо передбачені Конституцією та законодавством України.

Підрозділ 1.2. «Адміністративно-правовий статус Національної поліції України як суб'єкта забезпечення прав і свобод людини та громадянина в умовах дії правового режиму воєнного стану», в якому визначено та охарактеризовано

статус Національній поліції України, зазначені базові структурні компоненти, на період дії правового режиму воєнного стану, щодо забезпечення правопорядку на прифронтових та деокупованих територіях України, а також безпосередньої участі в заходах з відсічі збройної агресії російської федерації проти України

Підрозділ 1.3. «Переваги та недоліки адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану», спрямований на визначення та характеристику переваг та недоліків здійснення адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Розділ 2 «Зміст адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції в умовах дії правового режиму воєнного стану» складається з двох підрозділів:

Підрозділ 2.1. «Мета, завдання та функції адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану», присвячений дослідженню та визначенню мети, завдання та функцій адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Визначено, що вказані структурні елементи є основними компонентами, що складають відповідний механізм та концептуально впливають на можливість ефективного функціонування відповідного центрального органу виконавчої влади

Підрозділ 2.2. «Принципи та гарантії адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану», в якому надано детальну характеристику принципів та гарантій адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Доведено, що вони є тими структурними компонентами теоретико-правового змісту вказаного механізму, що чітко визначають базові засадничі поняття, а також форми методи та способи здійснення діяльності Національної поліції України з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану та уможливають їх практичну реалізацію й утілення в повсякденну поліцейську діяльність

Розділ 3 «Напрямки вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції в умовах дії правового режиму воєнного стану» складається з двох підрозділів:

Підрозділ 3.1. «Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності підрозділів поліції в умовах дії правового режиму воєнного стану та його імплементація до законодавства України», в межах якого проаналізовано зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності підрозділів поліції в умовах дії правового режиму воєнного стану та його імплементація до законодавства України.

Підрозділ 3.2. «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану», присвячений вдосконаленню адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану шляхом внесення змін до законодавства України, що регулює поліцейську діяльність, щодо доповнення її завдань та повноважень необхідними адміністративними компонентами, що дозволять ефективізувати виконання завдань за призначенням на прифронтовій та деокупованій території.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження О.С. Форостяна на тему «Адміністративно-правове регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану» доречно використовувати для підвищення рівня правової культури та правосвідомості представників органів публічної влади, зокрема працівників органів Національної поліції; в освітньому процесі закладів вищої освіти, науково-дослідних розробках наукових установ, при підготовці наукових праць, плануванні досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. У цілому позитивно оцінюючи кваліфікаційну наукову працю, необхідно звернути увагу на окремі дискусійні питання, що потребують додаткової аргументації, пояснень у ході публічного захисту або спрямовані на їх

врахування в подальшій науковій роботі, зокрема:

1. У підрозділі 2.2. дисертації здобувач цілком слушно обґрунтовує наявність декількох груп гарантій адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Однією із провідних, запропонованих автором класифікації є конституційні гарантії забезпечення здійснення адміністративно-правового примусу в діяльності органів поліції. Хотілось би побачити в роботі більш чітке визначення що саме автор відносить до конституційних гарантій забезпечення здійснення адміністративно-правового примусу в діяльності органів поліції.

2. Автор у 3 розділі дисертації досліджує зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності підрозділів поліції в умовах дії правового режиму воєнного стану, але із змісту роботи не зовсім зрозумілим є те, який саме зарубіжний досвід щодо адміністративно-правового регулювання діяльності підрозділів поліції в умовах дії правового режиму воєнного стану Вами взято за основу. Досвід яких саме зарубіжних країн Ви пропонуєте використовувати задля вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану? Відповідно, які зміни до чинного законодавства Ви пропонуєте на основі зарубіжного законодавства у сфері діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану?

Разом з тим, наведені вище зауваження та пропозиції в основному мають дискусійний характер і слугують підставою для плідної та конструктивної наукової дискусії під час публічного захисту дисертаційної роботи й не впливають на високу наукову цінність дисертаційного дослідження. За своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною значущістю отриманих результатів робота є суттєвим внеском у науку філософію права.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час рецензування дисертаційного дослідження й опрацювання наукових публікацій О.С. Форостяна фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертація є оригінальною, самостійно виконаною працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Олександра Сергійовича Форостяна на тему «Адміністративно-правове регулювання діяльності Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним і завершеним науковим дослідженням.

За актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значущістю здобутих дисертантом результатів, дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261, Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40 і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Форостян Олександр Сергійович – на підставі прилюдного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 – Право зі спеціальності 081 – Право.

Рецензент:

доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін

Навчально-наукового інституту

права та психології

Національної академії внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Ірина БУХТІЯРОВА

Підпис Іриною Бухтіяровою
засвідчено.
Архівувано В.І. В.Т. Маленко